

Bogdan Kawałko, Współpraca transgraniczna pomiędzy Polską i Ukrainą (17 maja 2011 r.)

W dniu 17 maja 2011 r. w ramach cyklu wykładów o stosunkach polsko-ukraińskich odbyła się prelekcja Bogdana Kawałki, dyrektora Departamentu Strategii i Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego nt. współpracy transgranicznej Polski i Ukrainy.

Na wstępie prelegent stwierdził, że granice mogą dzielić i być barierą, ale również mogą dawać szansę na współpracę. Według Kawałki, pojawiło się wiele przesłanek rozwoju współpracy transgranicznej pomiędzy Polską a Ukrainą. Wymienił tu m.in. uwarunkowania historyczne, polityczne, gospodarcze oraz społeczne, a także uwarunkowania geopolityczne.

W swoim wystąpieniu Kawałko skupił się na Polsko-Ukraińskim Regionie Transgranicznym (PURT). Podkreślił, że nie istnieje jedna stała definicja pojęcia regionu, funkcjonuje natomiast wiele różnych interpretacji. Wymienił m.in. region transgraniczny, rozumiany jako obszar styku geograficznego dwóch państw; rejon wyróżniony na podstawie kryteriów społecznych, kulturowych i gospodarczych. Przypomniał że o regionie można mówić w ujęciach historycznym (od łac. *Rex, regio*) i socjologicznym (zbiorowość ludności i społeczności).

Na Polsko-Ukraiński Region Transgraniczny, biorąc pod uwagę kryterium podziału administracyjnego, składa się pięć podmiotów. Dwa z nich znajdują się po polskiej stronie - są to województwa lubelskie i podkarpackie. Trzy kolejne znajdują się po stronie ukraińskiej, są to obwody wołyński, lwowski i zakarpacki. Kawałko stwierdził, że są to najbiedniejsze rejony w obu państwach.

Prelegent omówił główne formy współpracy w ramach PURT, takie jak m.in. współpraca miedzyrządowa, porozumienia euroregionalne, transgraniczne (na podstawie umów międzynarodowych), dwustronne (wojewódzkie i obwodowe), lokalne (samorządowe, gminne) oraz umowy gospodarcze oraz „wolna” współpraca (bezpośrednio między ludźmi).

Kawałko skupił się w szczególności na działalności euroregionów. Jak powiedział, euroregiony znajdujące się na zachodzie Polski są mniejsze i aktywniejsze, tym samym są bliższe idei Konwencji Madryckiej. Niestety, regiony przy granicach wschodnich, co podkreślił prelegent, są zbyt duże i mniej aktywne.

Prelegent poświęcił nieco uwagi wzajemnemu postrzeganiu się obu narodów. W oczach Polaków, stwierdził Kawałko, Ukraińcy są pracowici i wydajni, ale mało zdyscyplinowani. Ponadto są przywiązani do urzędowych sformalizowanych struktur, jak

również posiadają ograniczone zaufanie do Polaków. Natomiast, w oczach Ukraińców, Polacy są przyjaźni, wydajni, bogaci oraz żyją w kraju, gdzie przestrzegane są standardy demokratyczne.

Istotnym problemem są istniejące bariery w rozwoju współpracy transgranicznej, m.in. niska przepustowość granicy, brak odpowiedniej infrastruktury przejść granicznych, niski poziom współpracy oraz niestabilność polityczna i ekonomiczna Ukrainy.

Polska na swojej wschodniej ścianie posiada 30 drogowych i kolejowych przejść granicznych. Na granicę polsko-ukraińską (535 km) przypada jedynie 12 przejść, w tym 6 drogowych i 6 kolejowych. Głównymi węzłami ruchu granicznego są Medyka-Korczowa (30%, 8,8 mln osób przekraczających granicę), Dorohusk (8% wszystkich przekroczeń granicy, tj. ok. 2,7 mln osób), Hrebenne (7%, ok. 2,4 mln osób).

Cechą charakterystyczną kontaktów transgranicznych jest „odwrócenie plecami” partnerów. Obszary przygraniczne po stronie zarówno polskiej, jak i ukraińskiej, są mniej aktywne i rozwinięte, niż obszary z zachodniej Polski (Wielkopolska, Dolny Śląsk) czy wschodniej Ukrainy (Donbas).

Ostatnim poruszonym przez prelegenta tematem był Program Współpracy Transgranicznej Polski, Białorusi i Ukrainy na lata 2007 - 2013. Program ten jest w zasadniczej części (90%, 186 mln euro) finansowany przez UE.

Podsumowując wykład, Kawałko powiedział, że wciąż istnieją bariery współpracy zarówno socjologiczne, jak i prawno-organizacyjne czy ekonomiczne. Kawałko podkreślił, że Polska granica m.in. z Ukrainą, jest to zewnętrzna granica całej Unii Europejskiej. Dodał, iż należy zastanowić się, co dla Polaków wynika z sąsiedztwa z Ukrainą. Co obywatele Polski powinni zrobić, czy współpracować, czy działać osobno. Dodatkowo, należy mieć na uwadze cały czas aktualne pytanie, dotyczące kształtowania się regionów podzielonych granicami.